

Sygn. akt III CSK 358/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z wniosku L. N.
przy uczestnictwie E. M., T. M., T. B.,
L. H., D. L. i A. R.
o zmianę postanowienia spadkowego w sprawie I Ns (...),
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 maja 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 6 kwietnia 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki T. B. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w N. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu pierwszej instancji oddalającego wniosek o zmianę postanowienia w sprawie Ns (...) o stwierdzenie nabycia spadku po W. N..

Sąd Okręgowy stwierdził, że wnioskodawca był uczestnikiem postępowania w sprawie Ns (...) i brał w nim aktywny udział. Nie zachodzą zatem podstawy do przyjęcia, że w toku tego postępowania nie mógł podnieść i wykazać faktu posiadania kwalifikacji do dziedziczenia gospodarstwa rolnego wchodzącego w skład tego spadku. Upłynął nadto roczny termin określony w art. 679 k.p.c. do powoływania się na okoliczność posiadania kwalifikacji do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, która mogłyby mieć znaczenie dla innego ukształtowania kręgu spadkobierców po W. N. i żądania na tej podstawie zmiany postanowienia spadkowego.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, ponieważ coraz częściej prezentowany jest pogląd, iż zainteresowany, który nie był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku może złożyć wniosek w trybie art. 679 k.p.c. w każdym czasie i nie jest on ograniczony żadnym terminem ani rodzajem podstaw na jakich opiera swoje twierdzenie o wadliwości postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Zdaniem wnioskodawcy uchybienia jakich dopuścił się Sąd II instancji skutkować powinny przyjęciem skargi do rozpoznania z powodu bezwzględnej nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c., którą to nieważność zarówno Sąd I jak i II Instancji powinien wziąć pod rozagę z urzędu.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wnioskodawca wywodził z naruszania art. 227 w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c. przez nie dopuszczenie przez Sąd z urzędu istotnego dowodu w postaci powołania biegłego grafologa na

okoliczność potwierdzenia lub zaprzeczenia autentyczności złożonego przez wnioskodawcę oświadczenia woli w piśmie „antydatowanym” na dzień 28 września 1989 r. tj. na dzień drugiej rozprawy w Sądzie Rejonowym w sprawie Ns (...) oraz naruszenia art. 679 § 1 k.p.c. przez błędną wykładnię i w konsekwencji nie zastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, przedstawienia jakie wątpliwości wykładnia ta wywołuje oraz wykazania, że mają one tak poważny charakter, iż wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy koniecznego zarówno do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, jak i dla ujednolicenia wykładni przepisu. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (porównaj między innymi postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, z 28 marca 2007r., II CSK 84/07, z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08, nie publ.).

Skarżący nie przedstawił pogłębionego wywodu prawnego wskazującego na poważne kontrowersje i rozbieżne oceny prawne ani istotne, niewyjaśnione wątpliwości interpretacyjne występujące na tle art. 679 k.p.c. Nie wskazał też, jakie znaczenie dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy mogłoby mieć ewentualne zajęcie stanowiska przez Sąd Najwyższy we wskazanej przez niego kwestii, skoro w sprawie ustalone zostało, że wnioskodawca był uczestnikiem postępowania spadkowego Ns (...), a zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest ustaleniem tym związany.

Należy podkreślić, że w orzecznictwie i doktrynie nie budzi wątpliwości, iż złożenie wniosku na podstawie art. 679 k.p.c. nie jest ograniczone w czasie wyłącznie dla tych osób zainteresowanych, które nie były uczestnikami postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu

nabycia spadku. Natomiast ten, kto był uczestnikiem, może to uczynić w terminie roku od dnia, w którym uzyskał możliwość wskazania podstawy uzasadniającej dokonanie zmiany postanowienia, jeżeli nie mógł jej powołać w trakcie postępowania spadkowego (porównaj m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 1982 r., III CZP 15/82, OSNCP 1982, nr 8 - 9, poz. 118). Przez uczestnictwo w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku - w rozumieniu art. 679 k.p.c. - należy rozumieć formalny udział w postępowaniu, a nie stopień aktywności, bierność czy nawet całkowitą bezczynność zainteresowanego występującego w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CKN 740/98).

W sprawie nie zachodzi także wskazana przez wnioskodawcę przesłanka przedsądu przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. w postaci nieważności postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 2 k.p.c. Zarzucana nieważność postępowania dotyczy bowiem nie niniejszej sprawy, lecz sprawy spadkowej Ns (...), a zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. nieważność postępowania, jako przesłanka przedsądu, musi występować w sprawie, w której wniesiono skargę kasacyjną, nie zaś w innej sprawie. Wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może uzasadniać zarzut nieważności postępowania przed sądem w innym postępowaniu związanym jedynie z przedmiotem postępowania objętego skargą kasacyjną.

Wnioskodawca nie wykazał też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc, że w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100, z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07). W tej sytuacji nie może być skuteczne powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z powodu naruszenia przez Sąd art. 679 § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim przepis ten budzi tak istotne wątpliwości interpretacyjne, że stały się one podstawą wniosku

o przyjęcie skargi do rozpoznania w oparciu o art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Skoro bowiem przepis ten w tym zakresie budzi tak poważne wątpliwości interpretacyjne, że konieczne jest dokonanie jego wykładni przez Sąd Najwyższy, to nie jest to przepis jednoznaczny, a zatem nie można twierdzić, że doszło do jego oczywistego naruszenia, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Natomiast zarzucając oczywiste naruszenie art. 227 w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c. skarżący nie wskazał, jakie szczególne okoliczności uniemożliwiły mu zgłoszenie w sprawie stosownych wniosków dowodowych i uzasadniały działanie w tym zakresie przez Sąd z urzędu.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

aj

l.n